

bode prizadevala doseči sporazumljenje mej udeleženi strankami v tem vprašanju in podpirala postavodajno akcijo, opirajočo se na tako sporazumljenje. Dokler se pa tak zakon ne sklene, bode pa vlada — izrecno držeč se svoje kompetence — v svojem administrativnem delokrogu po moči ovirala spremembe narodne posesti. To bode veljalo ravno tako za odločbe svobodnega preudarka, kakor tudi za administrativno judikaturu. V poslednjem slučaju je vezana vlada na veljavne zakone in naredbe in se bode držala, kolikor mogoče, večletne navade. Naše državno življenje pa ne zahteva samo, da se po možnosti izogiblje narodnim prepriro, temveč treba je tudi mirnega razmerja mej posamičnimi veroizpovedanji, družbenimi razredi in državljanji. Vlada bode vedno spoštovala verska prepričanja in jih tudi varovala, z vso odločnostjo bode postopala proti vsakim hujskanjem. Vladi se pa zdí potrebno za skupno delovanje udeleženi strank, da se popusté cerkveno-politična vprašanja in zlasti postavodajne obravnave in načelne premembe državnega ljudsko-šolskega zakona. Vlada se bode pri vporabi državnega šolskega zakona ozirala na verska čuvstva prebivalstva v mejah obstoječih zakonov. V prašanih verskih čuvstev priznava pa vlada jedino mnenje dotičnih cerkvenih oblastev za merodajno in bode njih željam v tem oziru v mejah sedanjih zakonov po možnosti vstrezala. Najvišji prestolni govor je že opozoril na to, da so naloge gospodarskega življenja, katere nam nakladajo ne interesi posamičnih strank, temveč skrb za vkupnost, vsled hitrega razvoja sedanosti postale posebno mnogoštevilne in nujne, in je naštel celo vrsto taci stvarij. Nekatero dotičnih zakonskih predlog so se že rešile, druge so že v parlamentarni obravnavi, ali se pa še le izdelujejo. S temi stvarmi pa potrebno delovanje na gospodarskem polju nikakor še ni končano. Pridružuje se temu ne le vedno nova in pri vedno rastočih zahtevah v vseh področjih državnega življenja vedno težja in odgovornosti polnejša skrb za ohranjenje in utrjenje ravnotežja v državnem gospodarstvu in pa za uspešno izvršitev vravnave našega denarstva ter pravično razdelitev denarnih bremen. Iz potrebnega in naravnemu razvoju primerne pospeševanja pridobivanja in prometa, potrebe ohranjenja in varstva srednjih stanov v gospodarskem oziru, pospeševanja poravnave socialnih nasprotstev in povzdige slabših družbinih razredov, ter naposled potrebe, z vso resnostjo in oostrostjo upirati se izgredom sebičnosti, ki so škodljivi zdravemu gospodarskemu napredku, izvirajo neprestano nove naloge, katerih vestnemu izpolnjevanju se ne more odtegniti postavodaja in uprava, ki hoče zadoščati zahtevam sedanjih težavnih časovnih razmer. Naposled je potrebno zboljšanje civilnega in kazenskega prava predmet velikim postavodajskim delom. Po tukaj razvitih načelih se bode ravnala vlada. Za to potrebuje trdne parlamentarne podpore. Ker nobena stranka sama ne more dati zadostne podpore, pričakuje vlada, da državoohranjujoče zmerne stranke in poslanci jednakega mišljenja stopijo v zvezo, odobrujočo vladne nazore. Da se pa s tem

zbližanjem zares dobi trdna večina v zbornici poslancev, treba je organa iz njene srede, kateri bi vedno bil v zvezi z vlado in bi vrejal skupno parlamentarne politične zadeve.“

Danes ne bodemo obširneje govorili o tem programu. Kaj več povemo drugi pot. Povemo naj le, da nobene stranke ni zadovoljil. Poljski klub ga je vzel na znanje in izrekel, da je pripravljen podpirati vlado, samo hoče vladne predloge še svobodno pretresati in o njih se svobodno odločevati. Hohenwartov klub ga je tudi vzel na znanje, ali proti mnogim točkam izrekel svoje pomislke. Sicer se mu ne zdi potrebno, da bi kaj premenil svoje stališče proti vladi. Levica se je izrekla, da jej glavne točke programa ugajajo, zadovoljna pa ni s tem, kar vlada namerava v šolskem in jezikovnem oziru storiti naredbenim potom in tudi ne odstopi od svoje zahteve zastran izvršitve češkonemške sprave. Poleg tega je levica izrekla, da hoče sodelovati s strankami enakimi po načelih, nikakor pa ne s strankami načelno nejednakimi, to je levica ni za sodelovanje s Hohenwartovim klubom. Grof Taaffe se je najbolj prizadeval, da bi omogočil to sodelovanje, ali sedaj pa vidi, da je vse njegovo laskanje levici bilo zaman. Ni dosti, da je program prikrojil po njeni volji, sedaj hoče, da se njej na ljubo od sebe odrine Hohenwartov klub. Naposled bode pa levica zahtevala od Taaffeja, če bode beračil za njeno milost, da še njej na ljubo odstopi.

Politični pregled.

Nova večina. — Z vladnim programom za novo večino niso zadovoljni niti Poljaki. Vsi poljski listi obsojajo, da se je vlada tako udala levici. Sicer so pa vsi poljski časopisi od prvega do zadnjega proti temu, da bi se postavno priznala kaka prednost nemščini. Ta izjava poljskih listov je nam Slovencem lahko tolažba, kajti brez Poljakov se levičarske želje uresničiti ne dadé.

Ogersko. — Na Ogerskem so se začele približavati nemadarske narodnosti, da se pripravijo za upor proti madjarizaciji. Snuje se poseben odbor, ki bode vodil vse njih politično delovanje. Stopile so v zvezo tudi s hrvatsko opozicijo. Madjari se tega gibanja že boje. Strah je tem večji, ker imajo Madjari sedaj velike težave s cerkveno-političnimi vprašanji. Nekateri madjarski listi so že predlagali, da bi se vlada z Rumuni sporazumela. Na ta način bi se potem razdrla jedinstvo mej nemadarskimi narodnostmi. Rumunski listi pa odgovarjajo, da Rumuni ostanejo solidarni s Slovani. Tudi tukaj ni na mestu, kako posebno sporazumljenje. Vlada naj izvede postavno zagotovljeno enakopravnost, pa je.

Italija. — Kakor so zapleteni v panamsko afero tudi francoski poslanci, tako so v sleparije, ki so se zgodile pri rimski banki zapleteni tudi italijanski poslanci. Generalni ravnatelj bančni, katerega so zaprli je izpovedal, da je poslanec Zerbi od l. 1888—1891 dobil od banke 400.000 frankov. Tudi razni ministerski predsedniki so po njegovem izpovedanji dobili mnogo od banke v politične namene. — Liki panamski aferi na Francoskem preiskala bo še morda tudi to zadevo posebna parlamentarna komisija.

Francija. — Kazenska pravda proti podjetnikom panamskega prekopa bode skoraj dokončana. — Zbornica poslancev

sklenila je zakon, po katerem se kaznuje vsak z ječo do dveh let in globo 20 000 frankov, kdor bi nagovarjal ljudstvo, da naj vzame naloženi denar iz državnih hranilnic, ali kdor bi na kak drug način spodkopaval francoski kredit. Povod temu, da je zbornica sklenila ta zakon, bila je okoliščina, da so protivladni listi jeli nagovarjati ljudstvo, da naj vzame denar iz državnih hranilnic. Kakor je imelo ljudstvo izgubo pri panamskih papirjih, istotako se lahko zgodi, da izgubi svoj naloženi denar v hranilnicah.

Rusija in Francija. — Poroča se, da gre ruski carjevič na pomlad za dlje časa v Pariz. — Tudi se ve povedati, da obišče meseca aprila oddelek ruske mornarice neko francosko luko in tako vrne svojedobni obisk francoske mornarice v Kronstadtu. Te dve novici kažeta, da prijazni odnošaji mej Francijo in Rusijo še niso tako omajani, kakor pišejo nemški listi. — Ruski poslanik Mohrenheim v Parizu bode baje v kratkem odpoklican. Panamska afera omajala mu je stališče.

Srbija. — Kraljica Natalija je baje za spravo z Milanom le pripravljena, če sinoda razveljavi njih zakonsko ločitev, da se prekliče njeno iztiranje in da Milan svoje osobne razmere tako uravna, da ne bodo iz njih nastale nobene sitnosti več.

Amerika. — Vlada Zjedinjenih držav je za zvezo s Havajskimi otoki, ne pa zbornica poslancev. Do nastopa novega demokratičnega predsednika, ki bo marcija meseca, se stvar ne bode odločila. — Po ravno došlih poročilih so zastopniki vseh inozemskih oblastev priznali novo provizorično vlado na Havaju.

Anglija. — Novovoljena angleška zbornica sešla se je v svoje prvo posvetovanje dne 31. januarija 1893. V prestolnem govoru se naglašja miroljubivost in prijazni odnošaji proti vsem evropskim velevlastim. Pomnožena vojaška posadka v Egiptu ne pomenja nobene politične premembe. Z irsko homerulo hoče se zadovoljiti irski narod in s tem ojačiti cela država. Konečno prestolni govor priporoča zbornici, da naj posebno pozornost obrača na kmeta in naznanja, da vlada namerava premeniti volilni red tako, da bo imel vsak volilec le po en glas. Nasprotstva, ki so se takoj pri adresni debati pojavila, niso nič kaj vesela znamenja za Gladstonejevo vlado. Ko bode adresna debata končana, pride takoj na vrsto irska homerula. Vladini nasprotniki se močno prizadevajo, da bi homerula propala. To prizadevanje bo gotovo deloma imelo tudi vspeh. Če vsprejme dolenja zbornica homerulo, zavrgla jo bo pa gorenja. V vsem imel bo Gladstone še neizrečeno opraviti, predno bo s svojo neznatno večino dosegel zaželeni svoj cilj. — Liki Franciji in Italiji imajo sedaj tudi na Angleškem svoje finančne sleparije. Propalo je namreč v kratkem več delniških družb in delničarji so v vsem izgubili nad 7 milijonov funtov šterlingov. Propada teh družb je kriv neki parlamentarec Spencer Balfour, ki je snoval družbe na golju-fivi podlagi v namen, da si jih je izkoriščal. Ko si je nabral zadosti denarja, popihal jo je v Ameriko, kjer mu ne morejo do živega.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje) aluminija.

O novi kovini „aluminij“, ki danes tako zmagovito prodira v razne obrti in vsled svoje primerno nizke cene postaje v mnogih ozirih nevaren konkurent železu, smo svojim čitateljem že večkrat poročali. Tudi to smo omenili, da je velik zadržek splošni porabi aluminija njegova lastnost, da ga je jako težko spajati z drugimi kovinami

ali pa s samim seboj. Nekateri poskusi in recepti so bili objavljeni, a nobena metoda se ni do sedaj popolnoma obnesla. V najnovejšem času pa poročajo o načinu spajanja, ki se dokaj dobro in jednostavno obnese in ki je brez dvoma velikanskega pomena za kovinsko obrt, pečajočo se z aluminijevimi izdelki. V naslednjem hočemo nekoliko podrobneje opisati novoiznajdeno metodo, kako spajati aluminij.

Pogoj vspešnemu spajanju je, da morajo biti poprej one ploskve, katere hočemo spojiti, dobro segrete. Zato je treba dotične ploskve veliko dalj časa izpostaviti toploti spajala (Löthkolben), ali pa spajalne svetilnice, kakor pri družih kovinah, na pr. pri bakru ali rumeni medi (mesingu). Tudi se aluminij ne sprime z drugim kosom aluminija, če pustimo, da teče lot sam v špranjo, kakor pri navadnem lotanji. Pri aluminiji je treba ploskve poprej preparirati in jih pripravne stvoriti, da sprejmo lot med sebe. Dotični preparat prodaja tovarna za aluminij v Neuhausenu in njeni zastopniki, ter je tajnost te družbe.

Predno začnemo spajati, je treba robove ploskev dobro ostrgati z ojstrim nožem, da se lepo svetijo. Potem vzamemo z vročim spajalom par kapljic kupljenega lota od palčice (v takih palčicah namreč prodajajo omenjeni lot) in drgnemo ž njim po poprej dobro segretyh robovih toliko časa, da se jih je lot enakomerno prijel, ali da so se dobro „pocinili“, kakor se izraža klepar. Kar je lota preveč na robovih, se ostrže s spajalom proč, in tudi spajalo se s kakim plehom osnaži, da ni hrapavo od penečega se lota. Potem se vzame novega lota s palčice. Omeniti je treba, da se lot prime sam spajala, ako smo poslednje toliko opilili, da se zasveti; tu ni treba nikacega drgnjenja s salmijakom, kakor pri navadnem spajanju. Ko smo na opisani način osnažili spajalo in vzeli novega lota, potegnemo s spajalom previdno po pocinjenih robovih, ki tedaj dobe zopet nekaj lota nase. Ko smo to naredili, pritisnemo jedno ploskvo k drugi, ogrejemo jih po navadi s spajalom in pridenemo še malo lota. Mesto spajala moremo rabiti tudi navadno lotno svetilnico.

Kosa se dokaj bolje držita, ako jih moremo po pocinjenji drgniti jednega ob družega, tako kakor dela mizar, ki lima.

Lotanje aluminijeve bronze ni težko, ako ima samo 5 odstotkov aluminija v sebi. Dela se lahko z navadnim cinom in po navadni metodi. Če pa ima bronza več aluminija, napravimo zanjo lot, ako vzamemo 20 delov cinka in 15 delov kadmija. Tudi tu je treba robove svetlo osnažiti in potem segreti. Lot se spravi na vroče robove, ako jih ž njim drgnemo. Ostale pene spravimo z železno krtačo proč, na to pa lotamo z navedenim lotom po navadnem načinu.

Ako želimo trdi lot, vzamemo pri aluminijevi bronzi spojino 52 delov bakra, 46 delov cinka in 2 dela cina za lot. Pa tudi navadni medeni (mesingovi) odrezki zadoščajo.